

Reactie Conceptwetsvoorstel Jeugdwet 18 juli 2012

Haarlem, 2 oktober 2012

De BMJ heeft kennis genomen van de conceptversie van de Jeugdwet en zal zich in haar reactie voornamelijk richten op de consequenties die deze wet heeft op de medewerkers van Bureau Jeugdzorg en de jeugdigen en ouders waarmee zij werken binnen het gedwongen kader.

Hoewel de BMJ de visie uit de conceptwet ondersteunt (transformatie naar meer preventie en eerdere ondersteuning, uitgaan van de eigen kracht van de jeugdigen en hun ouders, minder snel medicaliseren van problemen, een betere samenwerking rond gezinnen en meer zorg op maat), is zij teleurgesteld dat deze visie te weinig terugkomt in de uitwerking van de wet.

Hieronder zullen wij in gaan op de voor BMJ meest belangrijke punten in algemene zin en op een aantal specifieke artikelen.

Uitvoerder of hulpverlener

De medewerkers van Bureau Jeugdzorg werken met de 5 % meest kwetsbare kinderen van Nederland. Deze hulpverleners bieden een specialistische vorm van zorg voor de kinderen die het meest in hun ontwikkeling worden bedreigd. In de conceptwet wordt de rol van de gecertificeerde instelling beperkt tot uitvoerder van een maatregel (MvT pag. 60). Zij levert in die hoedanigheid volgens de wettekst geen "hulp". De gecertificeerde instellingen binnen het gedwongen kader zijn de afgelopen jaren juist bezig geweest om de hulpverlening aan de cliënt zo goed mogelijk te laten aansluiten op wat nodig is voor het kind, bijvoorbeeld via de Deltamethode, 'Signs of safety' en VERVE. In de visie van de BMJ is een jeugdbeschermer meer dan een casemanager. De bijdrage aan de directe zorg richting cliënten wordt onderschat. De BMJ maakt zich door de rigide benadering als casemanager i.p.v. mede-hulpverlener dan ook zorgen of de kwaliteit van de zorg die zij op dit moment bieden gewaarborgd blijft.

Hulpverlening in het vrijwillige kader

De BMJ is geschokt te constateren dat de mogelijkheid om hulpverlening in het vrijwillige kader voort te zetten volledig uit de wet geschrapt is (MvT pag.10). Dit ontnemt de medewerkers van Bureau Jeugdzorg de mogelijkheid om in het belang van de cliënt te werken. Ambities als 1 gezin, 1 plan, 1 hulpverlener kunnen op deze manier niet worden uitgevoerd. Een dermate rigoureuze splitsing van het vrijwillig en gedwongen kader zet de jeugdbescherming in een isolement. De BMJ dringt er dan ook op aan een mogelijkheid te creëren waarbinnen in het belang van de cliënt afspraken kunnen worden gemaakt tussen gemeente en gecertificeerde instellingen over het continueren van zorg indien dit in het belang is van de cliënt.

Gemeente als centraal punt

De BMJ ondersteunt de verplaatsing van de regie van provincie naar gemeente. Hierbij moeten echter wel een aantal zaken in acht worden genomen.

1. Het belang van de cliënt moet centraal blijven staan.

De rol en de taak van de gemeente staan centraal in de wettekst. Hierbij lijkt volledig voorbijgegaan te worden aan de visie dat de zorg rondom de cliënt zo goed mogelijk moet worden georganiseerd. Het is zeer zorgelijk te bemerken dat niet de cliënt degene is die centraal staat bij het ontwikkelen van een nieuwe wet, maar de gemeente en het bestuurlijke kader. Te gemakkelijk wordt gedacht dat door de organisatie en het beleid dichterbij te halen (van rijk naar gemeente), de cliënt hiervan profiteert.

2. Er is teveel beleidsvrijheid voor gemeenten.

Uit de conceptwet blijkt dat er geluisterd is naar de wens van de gemeenten om zoveel mogelijk beleidsvrijheid te hebben. De BMJ is echter van mening dat er een noodzaak is voor kaders en afspraken tussen gemeenten en gecertificeerde instellingen. Uit jarenlange ervaring met het werken met de meest kwetsbare kinderen blijkt namelijk dat het regelmatig lastig is de juiste vorm van hulp in te schakelen. Voorkomen moet worden dat door te weinig kaders en duidelijkheid over de verantwoordelijkheid er alsnog de mogelijkheid bestaat zorg "af te schuiven", terwijl de Memorie van Toelichting (MvT) juist benadrukt dat dit niet zou mogen gebeuren. De vrees is dat er door de vele lokale verschillen ook veel willekeur ontstaat waar cliënten en hulpverleners de dupe van kunnen worden. In de beleving van de burger kan dit de indruk van rechtsongelijkheid wekken. Elke borging om willekeur en schijn van rechtsongelijkheid daaromtrent te voorkomen ontbreekt.

3. Gemeenten moeten meer gaan samenwerken.

Alle gemeenten worden in de nieuwe wet afzonderlijk verantwoordelijk gemaakt voor beleid ten aanzien van jeugdhulp. Hierdoor ontstaan nieuwe schotten, wordt de bureaucratie verhoogd en is het voor zowel de cliënt als betrokken hulpverleners onoverzichtelijk welke hulp waar kan worden gehaald. Hulp aan jeugdige overschrijdt gemeentegrenzen. Zorg dat gemeenten zich verplichten samen te werken binnen bestaande regio's (bijvoorbeeld de veiligheidsregio of de ggd-regio) waardoor expertise wordt gebundeld en er samenhang ontstaat.

Certificering

In art 3.2. lid 4 staat dat een instelling slechts voor de periode van 4 jaar gecertificeerd kan worden. Hoewel de BMJ achter de certificering van instellingen en werkers staat, is zij van mening dat de huidige voorstellen meer kwaad dan goed doen.

Met de certificering voor bepaalde tijd wordt er in het geheel geen recht gedaan aan de ingewikkelde taak die een gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming uit moet voeren. De in de concept wet voorgestelde werkwijze brengt te veel risico's voor de medewerkers en de klanten met zich mee. Het zal nadelige gevolgen hebben voor de rechtszekerheid van de medewerkers en continuïteit in de begeleiding van de cliënten.

De BMJ stelt een andere wijze van controle op de gecertificeerde instelling voor. Te weten een eenmalige certificering met een jaarlijkse controle op de gang van zaken. Als de gecertificeerde instelling zich niet voldoende aan de regels houdt, kan er een waarschuwing volgen en als een en ander niet verbetert, dan kan het certificaat ingetrokken worden.

Beslissingsbevoegdheid

In artikel 3.3 wordt vermeld dat de instelling die de kindbeschermsmaatregel of jeugdreclassering uitvoert, bepaalt of en zo ja, welke jeugdhulp is aangewezen in het kader van de uitvoering van de hulp. De BMJ vindt dit van groot belang omdat de gecertificeerde instellingen, die kindbeschermsmaatregel en jeugdreclassering uitvoeren, de expertise bezitten over wat daadwerkelijk het beste is voor de veiligheid van het kind.

In de MvT(artikelsgewijs deel bladzijde 29) staat echter vermeld dat de gemeente de regierol heeft, verantwoordelijk is en jeugdhulp pas kan worden ingezet na overleg. Dit schept onduidelijkheid over wie de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid heeft.

De BMJ gaat ervan uit dat de wet hierbij leidend is en stelt voor dat hierover duidelijkheid wordt verschaft in de Memorie van Toelichting.

Persoonsgebonden budget

De Memorie van Toelichting (MvT pag. 116, Art. 8.1.1, lid 2) geeft aan dat bij uitvoering van kinderschermingsmaatregel of jeugdreclassering geen financiële tegemoetkoming kan worden verstrekt. Als argument wordt aangevoerd dat het niet aannemelijk geacht wordt dat de ouders de regie voeren over de hulp. Dit betekent dat kinderen met een jeugdbescherming- of jeugdreclasseringmaatregel geen recht zouden hebben op zorg via een financiële tegemoetkoming (PGB).

De BMJ is van mening dat dit artikel overbodig is. Het beperkt op voorhand de toegang tot zorg voor de cliënt. Dit is onnodig omdat de gecertificeerde instelling kan beoordelen of de juiste zorg wordt aangevraagd en of dit ook geleverd wordt.

Kinderen zonder verblijfstatus

Opvallend is, dat binnen de wet de hulp aan kinderen die zonder officiële verblijfstatus in ons land verblijven, geheel niet worden genoemd. Er zou in de wet ook voor hen duidelijk moeten zijn van welke vormen van hulp zij gebruik kunnen maken en hoe dit dient te worden geboden.

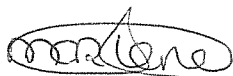
Tot slot

In gesprek met verschillende partijen, waaronder gemeenten, in het land, bemerkt de BMJ dat vaak onduidelijk is wat het werk als jeugdbeschermer inhoudt. Het is een misvatting te concluderen dat een jeugdbeschermer nu en in de toekomst geen "hulp" verleent. Dit is een ontkenning van de alledaagse werkelijkheid waarbinnen de jeugdbeschermer zijn/haar werk doet binnen het huidige wettelijke kader en in het belang van de cliënt.

Het werken met gezinnen die niet gemotiveerd zijn mee te werken aan hulpverlening, waar veel weerstand heerst en waarbij de veiligheid van het kind in het geding is, is ingewikkeld. Om de veiligheid te kunnen waarborgen is zorgvuldigheid, uitgebreide ondersteuning vanuit de gemeenten en de mogelijkheid tot continuering van hulp noodzakelijk om zodoende de meest kwetsbare groep binnen de samenleving de ondersteuning te kunnen bieden die het nodig heeft.

Gezien de unieke positie, kennis en ervaring van de medewerkers van Bureau Jeugdzorg hoopt de BMJ dat haar opmerkingen over de conceptwet met de juiste aandacht worden meegenomen.

Namens de BMJ,

Marlene Stiekema,
Voorzitter